

“L'home es troba dividit entre la generositat i l'egoisme”

Tahar Ben Jelloun (Fes, Marroc, 1944), ha visitat Barcelona per presentar *L'últim amic*, versió catalana de la novel·la *Le dernier ami* (2004), publicada per Empúries. L'escriptor marroquí d'expressió francesa ha vist traduïts al català *La nit sagrada*, *El racisme explicat a la meua filla* i *Una absència enlluernadora de llum*.

—L'estil del llibre no és tan florit, tan barroc, com el de les vostres novel·les anteriors. És un canvi demanat pel llibre, com ho demanava *El racisme explicat a la meua filla*, o un canvi de l'estil de l'autor?

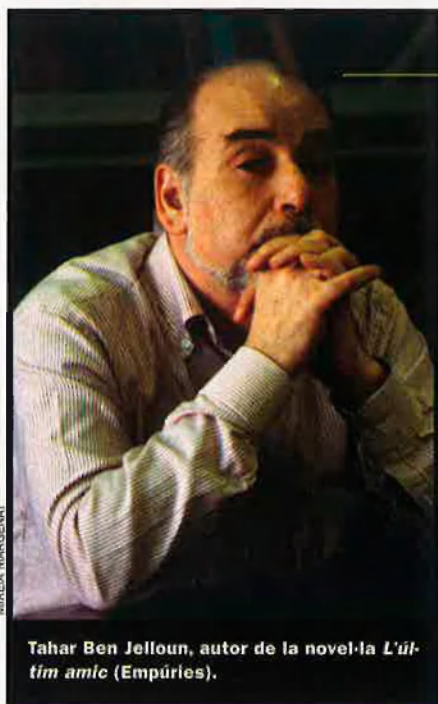
—L'estil és sempre determinat pel tema. En aquest cas correspon més aviat al d'una novel·la policíaca perquè hi ha una sorpresa al final. Per això és sec, sense gaire sentiment.

—Però no és una novel·la policíaca.

—No. És la història de l'amistat entre dos personatges, en un espai i una època determinats, els anys negres, anys de plom, del Marroc, quan no hi havia possibilitat d'expressar-se ni d'actuar en política. El llibre és la història de la dificultat de viure una amistat real i profunda, gairebé una història d'amor, però sense sexe. És la història d'aquesta complexitat.

—Complexitat o impossibilitat?

—Més aviat complexitat. L'amistat és possible, però complicada. L'amistat es basa en sentiments simples i ha de ser clara, evident i gratuïta. La destrueix l'interès, el sexe o la gelosia. Però l'actitud d'un dels dos provocarà una ruptura que sorprendrà el lector perquè la trobarà, en principi, inexplicable, gens normal. No se sap

MIREIA MARGENAT

Tahar Ben Jelloun, autor de la novel·la *L'últim amic* (Empúries).

si trenca amb l'altre perquè no té ganes que l'amic comparteixi amb ell el patiment de la malaltia greu que té i veu la mort propera, o bé perquè està dolgut perquè és ell el malalt i no l'altre. És aquesta la complexitat. Aleshores es planteja la qüestió, és per generositat o per egoisme?

—I l'autor, què en pensa?

—És el lector qui ha de respondre.

Jo tinc la tendència a creure que en l'ésser humà hi coexisteixen els dos aspectes. Estem dividits entre els dos sentiments. Per això penso que la gent no és tan simple com sembla. Cal malfiar-se de la gent que es presenta de manera ben simple.

—Cada personatge explica la seva història, però la veu literària és sempre la mateixa, no?

—Efectivament.

—L'amistat, sobre la qual heu escrit un assaig, veig que us interessa molt.

—De fa temps. És un tema que estimo i que sempre he intentat de comprendre'l i explicar-lo.

—El final, el trencament, té molta importància, però no heu pas escrit la història d'una ruptura, sinó la d'una amistat.

—Així és. El que m'interessa és el període que va de bracet per la vida.

—Què hi ha de l'autor en la vida dels dos personatges?

—Només hi ha d'autobiografia la part corresponent al camp disciplinari de l'exèrcit. Això ho he viscut. La resta és inventat, amb el matís que tots els novel·listes puen en la seva vida.

—L'admiració per França i la cultura francesa deu ser una actitud, un sentiment, compartit entre els personatges i l'autor, no?

—Sí.

—Es podria dir que els dos protagonistes són finalment les dues cares d'un mateix personatge?

—És possible. Les dues cares d'una mateixa medalla. No són pas gaire contradictoris.

—No voleu accentuar les diferències.

—No. N'hi ha, evidentment, però no són gaire acusades, com dieu.

—Una interpretació simple de l'amistat del vostre llibre és que, mentre els homes són solters, perfecte, però quan es casen, amb l'aparició de les dones, la cosa ja es complica.

—Sí, passa sovint. És normal. Per la gelosia.

Lluís Bonada